

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Vltima ratio principaliter ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

cæruleum, & remum fractum in aqua, & colorem per vitrum triangulare, nam tales colores non repræsentantur ex vi perfectæ cognitionis; sed imperfectæ, quia nihil aliud est falli, quam cognoscere colorem, ubi non est color, & relationem ubi non est relatio, quia ideo dicimus Hispanè *Pedro se Engaña en pensar, que yo soy su amigo, porque en Realidad de Verdad, yo nolo soy.* Unde cognitio illa est entis apparentis, id est, illius quod solum habet esse apparenter, & in apparitione, vel tantum quando apparet in imperfecta cognitione, hoc est, tantum habet esse dum apparet, & tantum apparet quando obiectivè repræsentatur, & sic in huiusmodi cognitione datur imperfectio, sicut datur in gustu vili infecto, cum dulce, ut amarum sentit, & in oculis teretibus infectis, cum omnia etiam cærulea vel punicea, aut rubra lucida cognoscat: ergo cognitio per quam &c. fallitur, sed hæreticum est dicere Deum falli: ergo falsum est dicere Deum facere entia rationis.

44 Declaratur, quando intellectus facit distinctionem rationis, vel relationem &c. aut concipit ut actu distincta ea quæ à parte rei sunt verè distincta, & relata, vel ea ut actu à parte rei non distincta, & relata, non enim est assignabile aliud medium, si primum non erit distinctio rationis quandoquidem iam supponitur actualis à parte rei: ergo secundum est concedendum: ergo iam intellectus diuinus conciperet res aliter ac sunt, quandoquidem actu distincta non sunt, & concipiantur ut actu distincta quæ est aggregatio imperfectionum, falsitatis, fictionis, non veritatis, erroris & ignorantie, ut iam supra probatum manet in cognitione, & idem argumentum debet fieri de relatione, nam vel concipit intellectus extrema ut relata, quæ non sunt talia, aut quæ talia sunt à parte rei & ex se, & sic fiet idem arguendi modus; unde argumentor à fortiori, nam omnes Thomistæ cum Diuo Thoma constanter asseverant non posse adhuc diuinitus videre Deum, ac diuinam essentiam sine personis, quia ille actus est verus intuitivus, & perfectæ visio, & per consequens debet attingere Deum sicuti est, cumque à parte rei sit trinus, & unus in seipso ita ut essentia, & proprietates sint una simplicissima formalitas, implicatorium est, quod totus Deus adæquate, prout trinus, & unus est non attingatur, quia cognitio non se adæquat cum obiecto, ad imperfectam, & abstractam notitiam pertinet, non ad veram, & intuitivam, qualis est beatifica.

45 Item minime potest Deus videri à Beatis cum quaternario relationum, & personarum quia est vera, & intuitiva cognitio beatorum addendo, vel cognoscendo unam relationem, & personam amplius quam habet diuinitas, quia esset erronea, & hæretica illa cognitio, ad minus falsa, & fictitia: sed cognitio diuina est vera, adæquata, & infinite superans iis omnibus perfectionibus quamcumque cognitionem diuinam creatam: ergo non potest cognoscere Deum cum alia relatione, præter tres, nec potest concipere sine identitate, & cum distinctione, quia vel tollitur à Deo quod habet, vel additur quod non habet, esset enim falsa fictio, & erronea cognitio: ergo Deus non potest facere distinctionem, vel relationem rationis, quia ad talem efficientiam omnino necessaria est cognitio eiusmodi.

SVBSECTIO II.

Vltima ratio principaliter ponitur.

Quia si Deus faceret ens rationis, ex eo esset, ut dicunt aduersarij, quia Deus cognoscat, communicet enti rationis esse cognitum, inde est quod producat illud, illique tribuat suam existentiam, quæ solum in esse cognito consistit: sed hoc aduersariorum assertum est falsum: ergo falsum est dicere Deum facere ens rationis. Maior est totum fundamentum contrariorum, cui innititur eorum sententia. Minor sic probatur, si ex eo solum quod Deus cognosceret ens rationis, & constitueret illud in esse cognito, sequeretur Deum facere ens rationis, omnia entia rationis à creaturis fabricata simul & semel continerent, haberentque duplicem existentiam: sed hoc est maximum absurdum, indignumque cogitari ab homine rationali: ergo falsum, & absurdum est assertum aduersariorum; minor hæc euidenter patet, nam sicut se habet existentia realis, respectu entis realis, ita se habet existentia rationis, respectu entis rationis: sed vnum, & idem ens reale, adhuc diuinitus non potest habere duplicem existentiam quia existentia identificatur cum ente reali, & idem non possit esse duplex, quia iam esset idem & non idem, vnum & duplex realiter; unde vnum, & non vnum, duplex, & non duplex, quod est contra evidentissimum illud axioma impossibile est idem simul esse, & non esse: ergo similiter idem ens rationis non potest habere duplicem existentiam rationis. Maior illa sic probatur, quia Deus ex eo quod infinite comprehendat mentes creatas cognoscat omnes cogitationes earum, omnia obiecta talium cogitationum; omnia denique entia rationis ab ipsis mentibus humanis, ac intellectus creatis fabricata, ita ut nullum ens rationis sit à creatura effectum, quod non cognoscatur clarissime, ac evidentissime à diuina, ac infinita cognitione, ut latissime à nobis demonstratum manet questione præcedenti: ergo ipsissimis entibus rationis, quæ fiunt à creatura communicat Deus esse cognitum, ac per consequens existentiam, cum per vos idem sit existentia illius, & esse cognitum ipsius, & idem sit existens ens rationis, ac cognoscentum sic, illis ipsis tribuit etiam creatura existentiam, quia creatura facit illa; ac producit in suo esse, cum hic loquamur de entibus rationis à creatura mente fabricatis: atqui producere aliquid est tribuere illi existentiam cum nihil aliud sit producere de nouo aliquem effectum, quam extrahere illum ab statu possibilitatis, ad statum actualitatis, seu existentie, quod non aliter fit, nisi tribuendo existentiam possibilitati, communicandoque tali effectui media productione actualitatem existentie: ergo si creaturæ cognitione sua producant, & faciunt ens rationis, creaturæ cognitione sua tribuunt ipsis existentiam rationis proculdubio. Unde cum illis ipsis Deus etiam tribuat existentiam cognitione diuina eadem entia rationis habebunt duplicem existentiam, vnam quam accipiunt à Deo, aliam quam accipiunt à creatura.

Dices tales existentias non distingui inter se eandemque

Quæst. IX. Vtrum Deus faciat ens, &c. 69

eandemque esse tributam à Deo, & à creatura.

47 Contra, nam ea distinguuntur inter se, quæ separantur ad inuicem duratione, ita vt exiſtat vnum ea duratione, qua non exiſtit aliud, & ideo distinguuntur realiter Adamus, & Antichriſtus, quia Adamus exiſtit in primo mundi exordio, quo non exiſtit Antichriſtus, ſed exiſtit in fine vniuerſi: ſed exiſtentia quam habet à Deo ens rationis, habuit illam ab æterno ab ipſo, qui nunc æternitatis vſque modo habet, & exiſtentia, quam habet à creatura minime ab æterno, quia nulla creatura fuit tunc, quæ poſſet tribuere talem exiſtentiam enti rationis, ſed in tempore habet ab illa: ergo ſeparantur illæ durationes in ſua prima productione, licet in ſua conſervatione ſimul exiſtant in eadem entitate entis rationis, cum in tam variis ac diſtinctis durationibus, & vt ita dicam infinite diſtinctibus, vt ſunt æternitas, & tempus, tales exiſtentie primo habuerint eſſe: ergo diſtinguntur illæ exiſtentie inter ſe.

Dices vt mihi argumentanti aliquando reſponſum fuit, nullum eſſe inconueniens, quod ens rationis, quia tam ſimulatum eſſe habet, duplici ſimul, & ſemel gaudeat exiſtentia.

48 Sed contra, quia ideo ens reale non poteſt habere duplicem exiſtentiam realem nec eadem eſſentia poſſe actuari duplici actu exiſtentiali, quia exiſtentia eſt actus adequatus reſpectu eſſentia: ſed non poſſunt reperiri duo actus adequati reſpectu eiſdem potentia, quia eſſet, & non eſſet adequatus, & ideo nec per potentiam Dei abſolutam in ſententia Thomiſtarum poſſunt duæ formæ informare vnicam materiam, nec duæ ſubſtantie vnicam naturam, quia ſunt actus adequati reſpectu materia & naturæ, & inde fide catholica certum eſt non poſſe aliud Verbum diuinum produci ab intellectu diuino, nec alius Spiritus ſanctus à voluntate diuina, quia Verbum diuinum eſt adequatus terminus productus per illum, & Spiritus ſanctus per voluntatem; item potentia viſiua non poteſt extendi ad aliud obiectum propter viſibile in tota ſua vniuerſalitate ſumptum, nec intellectus poteſt extendi ultra intelligibile vt ſic, quia tam intelligibile, quam viſibile ſunt adequatum obiectum viſus, & intellectus, quia autem reſpectu vnius potentia detur omnimoda adequatio cum obiecto adequato; inde eſt quod potentia non poſſit tendere ad aliud obiectum ultra adequatum, quia eſſet & non eſſet adequatum, eſſet adequatum vt ſupponimus, non eſſet adequatum quia non compleret totam capacitatem potentia; ſiquidem relinqueret ipſam, vt poſſit ſe extendere ad aliud: ſed impoſſibile eſt idem ſimul eſſe, & non eſſe: ergo impoſſibile eſt, quod reſpectu vnius potentia detur duplex obiectum, vel duplex actus adequatus, vt eſt exiſtentia reſpectu eſſentia: realis: ſed ſimiliter exiſtentia entis rationis eſt actus adequatus reſpectu eſſentia: entis rationis, nam vt ſupra diximus, ſicut ſe habet exiſtentia realis ad eſſentiam realem, ſic ſe habet exiſtentia rationis ad eſſentiam entis rationis: ergo ſi qua exiſtentia realis eſt actus adequatus reſpectu eſſentia: realis non poteſt actuari eſſentia illa duplici exiſtentia reali, ſimiliter non poterit eadem eſſentia entis rationis actuari duplici exiſtentia rationis, cum ſi actus adequatus illius exiſtentia: patet hæc vltima conſequentia, quia vbi eſt eadem ratio formalis, eſt idem effectus, vel quaſi

effectus formalis: ſed quia in exiſtentia reali reſpectu eſſentia: realis, datur ratio formalis actus adequati non poteſt vna, & eadem eſſentia realis duplici exiſtentia reali actuari: ergo ſimiliter quia in exiſtentia entis rationis datur eadem ratio formalis actus adequati reſpectu eſſentia: entis rationis, dabitur etiam idem effectus vel quaſi effectus formalis ſi quod eadem eſſentia entis rationis non poſſit actuari duplici exiſtentia rationis.

49 Conſirmatur, quia eſſentia rationis, imperfectior eſt eſſentia reali: ergo ſi eſſentia realis non eſt capax duplicis exiſtentia: realis, à fortiori eſſentia rationis non erit capax duplicis exiſtentia: rationis. Patet hæc conſequentia, quia ſi quod perfectius eſt, non poteſt, licet habeat maiorem perfectionem, acquirere duplicem perfectionem exiſtentia: ergo quod non habet tantam perfectionem à fortiori non poterit acquirere duplicem perfectionem exiſtentia: alias imperfectiori deberetur maior excellentia, aut plus perfectionis, quam perfectiori, quod eſt abſurdum.

50 Vrgetur, quia ſi quod fortius, & firmitus eſt, vt eſt eſſentia realis non poteſt, vt ita dicam, portare onus duarum exiſtentialium: ergo à fortiori, quod infirmius & debilius eſt non poterit portare, & perſerre onus duarum exiſtentialium, v. g. ponamus exemplum in homine ſano, & infirmo, nonne amens diceretur ille, qui toto conatu aſſereret, ac totis viribus aſſeueraret, hominem infirmum poſſe portare onus aliquando graue, quod homo ſanus, & robuſtus, maioribusque viribus pollens, non poterat perſerre? Item ſi vir robuſtus, maximisque viribus præditus, pondus magnum auri, vel argenti non poteſt euehere, aut extollere, quomodo poterit infans vnius anni illud extollere; atqui maior inſtantia datur inter debilitatem & infirmitatem entis rationis, & firmitatem, perfectionem, & potentiam entis realis, quam inter debilitatem pueri, & vires hominis robuſti: ergo ſi ens reale non poteſt portare pondus duarum exiſtentialium realium, à fortiori non poterit ens rationis portare pondus duarum exiſtentialium rationis.

51 Conſirmatur, ad quod ſuppono quod præciſum fundamentum omnium aduerſariorum eſſe, quia ex eo quod Deus cognoviſcit ens rationis facit illud, quo ſuppoſito ſic argumentor; ſi Deus faceret ens rationis nullus intellectus creatus faceret illud: ſed hoc eſt falſum: ergo id ex quo ſequitur. Probatur ſequela, ſi Deus faceret ens rationis, ab æterno feciſſet omnia entia rationis: ergo non reliquiſſet ens rationis ab homine faciendum. Probatur conſequentia, ſi Deus ab æterno feciſſet omnes gradus caloris poſſibiles, Sol in tempore nullum gradum caloris produceret: ergo ſi Deus feciſſet ab æterno omne ens rationis, nullum faceret creatura in tempore. Primum antecedens probatur, facere ens rationis per vos, eſt cognoviſcere illud: ſed Deus ab æterno cognoviſcit omne ens rationis: ergo ab æterno fecit omne ens rationis.

52 Dices quod licet Deus ab æterno produxerit ens rationis quantum ad eſſentiam, non tamen illi dedit omnes exiſtentias, & diuerſa eſt ratio in ente reali, quia ens reale tantum habet vnicam exiſtentiam, & ſic vnicam productionem totum producit; ens autem rationis licet producat quantum ad eſſentiam, poteſt habere diuerſas exiſtentias, quas in tempore tribuit intellectus humanus.

53 Sed contra, quia etiam Deus ab aeterno tribuisset enti rationis omnes existentias: ergo nulla est solutio. Probatur antecedens: tribuere enti rationis existentiam est producere existentiam, entis rationis; sed Deus ab aeterno produxisset omnes existentias entis rationis: ergo tribuisset omnes existentias enti rationis. Maior est certa in omnium sententia, quia idem est tribuere existentiam Petro, ac producere existentiam illius. Minor probatur, vel illa existentia, quam creatus intellectus tribueret enti rationis esset tantum realis & denominatio extrinseca; vel esset ens rationis, non primum: ergo secundum. Tunc sic illam existentiam rationis Deus ab aeterno cognovisset: ergo produxisset illam ab aeterno. Antecedens constat ex *quest. Superiori*, quia Deus cognovit ab aeterno omne ens rationis. Consequentia probatur, idem est facere ens rationis, ac cognoscere illud secundum adversarios; sed Deus ab aeterno cognovisset omnes illas existentias, quæ sunt ens rationis: ergo Deus ab aeterno produxisset omnes illas existentias.

SECTIO III.

Secunda conclusio ponitur.

54 Secunda opinio in suppositione est falsa, & ex suppositione est vera: sed non est contra nos, ut demonstratum est in notabili huius questionis; explicatur, & probatur conclusio: Prima opinio supponit duo scilicet entia rationis esse quædam entia, vera, & positiva à parte rei, sed quia sunt entia debilissima entitatis, non vocari entia realia sed rationis. Secundo supponit entia rationis Logica esse relationes, quæ verè resultant, ex eo quod aliquod obiectum cognoscatur ab aliqua potentia: sed hæc duo supposita sunt falsa, & ideo dico opinionem illam in illis esse falsam; unde si consideretur opinio ex parte suppositorum, falsitatis defectum incurere necesse est; sed admissis illis suppositis, asserere quod huiusmodi entia, quæ verè realia, & positiva sunt, & vocantur rationis fiant à Deo verum est, & ideo dico, & ex suppositione est vera: sed ut sic non est contra nos, nec contra aliquem Catholicum, nemo enim potest negare, quod aliquod ens verum, & positivum, vel privatio realis fiat à Deo illud immediatè & per influxum, illa per subtractionem concursus, & mediatè cum Deus faciat, & ab eo dependeat quidquid est à parte rei, & non est Deus, quod satis probatum manet in nostro notabili, & sic hæc secunda pars, uti vera, & potius uti pro nobis, quam contra nos, relinquitur; suppositum autem illius opinionis licet sit iam destructum supra, ubi probauimus privationes, & negationes, ac denominationes extrinsecas non esse entia rationis, nihilominus sic nunc oppugnatur.

55 Primo, quia illa sunt entia ante omnem fictionem intellectus, & distinguuntur ab entibus apparentibus, quæ tantum habent esse dum actu concipiuntur res aliter ac sunt: sed quod est huiusmodi non est ens rationis sed reale: ergo. Maior ab ipsis adversariis conceditur, ipsi enim aiunt esse entia quædam vera, & positiva, debilissima tamen entitatis, additque Egidius, qui illam tuetur *num. 81*, illa non esse entia ficta, &

tribuit rationem, nec enim ad fingi ut ens satis esse videtur, ut cum ente reali aliquam habeat cognitionem, prius enim dantur hæc entia, quam obiectivè concipiuntur. Secunda pars maioris sic ostenditur, quia verum ut verum dicit negationem entis ficti, & apparentis: sed quod dicit negationem respectu alterius distinguitur ab illo, ideo enim homo distinguitur ab equo quia dicit negationem illius, & Deus verus distinguitur à Deo ficto, quia ut verus est dicit negationem Dei ficti, & sic ad significandum non esse fantasticam nec fictam humanitatem Christi & misterium incarnationis, & habere Deum, seu terminare suppositum Dei illam naturam, quam in essentiali specie hominis concipimus verè esse sicut Divus Augustinus. Hieronimus. Fulg. Angel. interpretantur omnia loca Scripturæ, ubi dicitur Deus verus; item eodem modo omnes Doctores Catholici interpretantur ac intelligunt illud Symboli Nizeni, Deum verum de Deo vero. Deinde verum ut verum est illud quod habet esse ante omnem cognitionem terminatam ad ipsam, quare Divus Augustinus. 2. *Soliloquiorum*, verum esse ait id, quod est, non autem id, quod videtur, aut quod tale est quale videtur, quia etiam si res non videretur, nihilominus vera est, sed privationes, & negationes sunt verè carentia à parte rei, & denominationes extrinsecæ sunt vera extrinsecæ entia: ergo distinguuntur ab apparentibus, & fictis, & dicunt negationem illorum, quæ tantum habent esse dum actu concipiuntur.

Minor in qua est tota difficultas sic probatur: illud quod est verum ens à parte rei ante omnem fictionem intellectus distinguitur, ut vidimus ab ente ficto cum fundamento & sine illo, ut à chimera, & relatione rationis, & à puro nihilo: argui illud quod sic distinguitur est reale: ergo illud ens, quod sic se habet, non est rationis; quod distinguatur ab ente ficto iam probatum est; quod distinguatur à puro nihil licet sit evidens, sic ostenditur, quia purum nihil est pura negatio totius entitatis, & nullam habet connexionem cum ente reali; sed entia, de quibus loquimur, aut sunt entia positiva, veramque entitatem habent sine fictione, aut connexionem necessariam dicunt cum ente reali, ut supra probatum manet: ergo. Minor hæc, & etiam præcipua sic probatur, nimirum, quod illud, quod distinguitur à puro nihil, & ab ente apparente, & ficto, cum fundamento, aut sine illo, sic probatur, quia omnia entia, vel omnia genera entium positivorum sunt tantum duo, aut realia, aut ficta cum fundamento aut sine illo: sed quæ sunt vera entia non sunt entia ficta: ergo sunt realia, quia non est dari medium, præcipue quia non sunt purum nihil, nam à partium enumeratione evidenter constat quod illud quod non est ens fictum, nec purum nihil, sit reale; siquidem non datur nisi reale fictum, & purum nihil, v. g. homo non est purum nihil, nec ens fictum: ergo reale ens.

Dices illa entia vera esse rationis,

Contra, quia ea quæ distinguuntur, in ea ratione qua distinguuntur habent, distinctam denominationem: sed entia ficta, & vera sunt maxime distincta: ergo habent distinctam denominationem: atqui ficta vocantur entia rationis: ergo